

LES ÀREES MARINES PROTEGIDES DEL MAR BALEAR

Introducció, evolució i usos

Què són les àrees marines protegides?

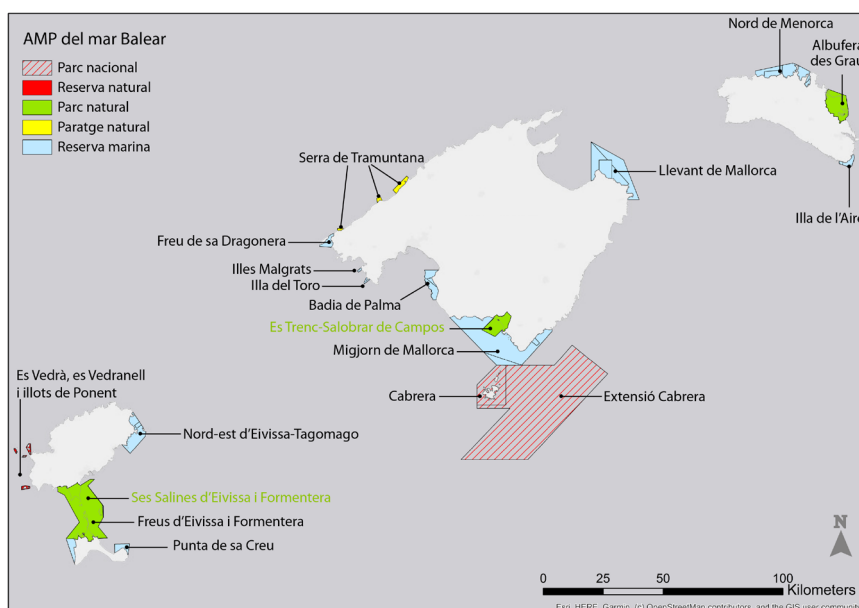
Les Àrees Marines Protegides (AMP) són porcions del medi marí, connectades o no a la costa, dins les quals s'atorga algun tipus de protecció. Les AMP s'utilitzen globalment com a eines per la regeneració dels ecosistemes marins amb el doble objectiu d'incrementar la productivitat dels recursos pesquers i de conservar hàbitats i espècies marines.

Definim AMP com aquelles on la pesca industrial o semi-industrial (arrossegament, encerclament i palangre de superfície) està prohibida i on la pesca artesanal o recreativa està regulada.

Definim mar Balear com les aigües que van des de la costa fins a la isòbata de 1000 m ocupant una superfície de 28.290 km².

El nivell de protecció de les AMP de Balears varia en funció de la figura legal i de les administracions competents. A Balears trobem AMP en aigües interiors que són competència del govern de les Illes Balears i governs insulars (Consells), i en aigües exteriors que depenen del govern espanyol. Aigües interiors són les que queden dins del polígon marcat pel traçat de línies rectes entre els caps de cada illa. Aigües exteriors les que queden fora.

Figura 1. Mapa de les Illes Balears amb la localització de les figures de protecció marina: 11 reserves marines (blau), 1 parc nacional (ratllat vermell), 3 parcs naturals (verd) i 1 paratge natural (groc). Les tipografies en color verd indiquen els parcs naturals que es troben dins l'àrea de les reserves marines. El mapa no mostra les àrees de la Xarxa Natura 2000.

Taula 1. Descripció de les distintes Àrees Marines Protegides (AMP) de Balears i les seves característiques de restricció pesquera. “/”: s'autoritzen activitats de pesca recreativa sota certes condicions. *Inclou Parc Natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera de 136.12 km² (2001). **Inclou Parc Natural Maritimoterrestre Es Trenc-Salobrar de Campos de 23.27 km² (2017).

Categoria de l'Àrea Marina Protegida (AMP)	Nom de l'AMP	Any	Àrea total AMP (km ²)	Àrea de no-take zone (km ²)	Àrea prohibida pesca recreativa (km ²)	Àrea prohibida pesca submarina (km ²)
Reserva marina	Badia de Palma	1982	23.94	2	2	2
Parc nacional	Parc Nacional de Cabrera	1991	86.78	2.15	2.15	2.15
Reserva marina	Nord de Menorca	1999	50.85	11.11	11.11	50.85
Reserva marina	Freus d'Eivissa i Formentera *	1999	136.17	4.27	4.27	136.17
Reserva marina	Migjorn de Mallorca **	2002	223.23	2.93	19.65	42.92
Reserva natural	Es Vedrà, es Vedranell i illots de Ponent	2002	5.65	-	-	-
Parc natural	Albufera des Grau	2003	17.36	-	-	-
Reserva marina	Illa del Toro	2004	1.5	-	/	1.50
Reserva marina	Illes Malgrats	2004	0.89	-	/	0.89
Paratge natural	Serra de Tramuntana	2007	11.23	-	-	-
Reserva marina	Llevant de Mallorca	2007	112.86	20.05	20.05	112.86
Reserva marina	Freu de sa Dragonera	2016	9.12	-	/	9.12
Reserva marina	Punta de sa Creu	2018	10.59	-	/	10.59
Reserva marina	Nord-est d'Eivissa-Tagomago	2018	37.38	2.28	2.28	37.38
Parc nacional	Extensió PN. Cabrera	2019	908	-	908	908
Reserva marina	Illa de l'Aire	2019	7.19	-	2.52	7.19
TOTAL (km ²)			1642.74	44.79	972.03	1319.47
% dins el mar balear			5.81	0.16	3.44	4.67
% dins aigües litorals			32.85	0.90	19.44	26.43

Quin tipus d'AMP hi ha al mar Balear?

Al mar Balear tenim aquestes figures de conservació marina (Fig. 1, Taula 1):

- 1) Parc nacional** (Arxipèlag de Cabrera): només es permet la pesca artesanal tradicional de caràcter professional;
- 2) Parc natural** (s'Albufera des Grau, ses Salines d'Eivissa i Formentera, Es Trenc-Salobrar de Campos): es permet la pesca artesanal i recreativa sense limitacions. La pesca submarina es permet a s'Albufera des Grau però no en Es Trenc-Salobrar de Campos i a ses Salines d'Eivissa i Formentera;
- 3) Paratge natural d'interès nacional** (Serra de Tramuntana): es permet la pesca artesanal i recreativa i la submarina amb permís;
- 4) Reserva natural** (reserves naturals des Vedrà, es Vedranell i els illots de Ponent): es permet la pesca artesanal i recreativa sense limitacions. La pesca submarina és permesa amb autorització;
- 5) Reserva marina d'interès pesquer** (Badia de Palma, Nord de Menorca, els Freus d'Eivissa i Formentera, Migjorn de Mallorca, Illa del Toro, Illes Malgrats, Llevant de Mallorca, Freu de sa Dragonera, Punta de sa Creu, Nord-est d'Eivissa-Tagomago, Illa de l'Aire): figures de protecció pesquera creades amb l'objectiu d'incrementar la biomassa de peixos comercials. S'hi permet la pesca artesanal. La pesca recreativa és permesa amb limitacions, mentre que la pesca submarina es prohibeix expressament a totes¹ excepte a dues reserves marines (Badia de Palma i Migjorn de Mallorca) amb autorització de la Direcció General de Pesca i Medi Marí perquè la Llei és posterior a la declaració d'aquestes reserves;
- 6) Xarxa Natura 2000:** són aquelles designades sota les directives europees Hàbitats (1992) i Ocells (2009). Inclou Llocs d'Importància Comunitària (LIC) i/o Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA).

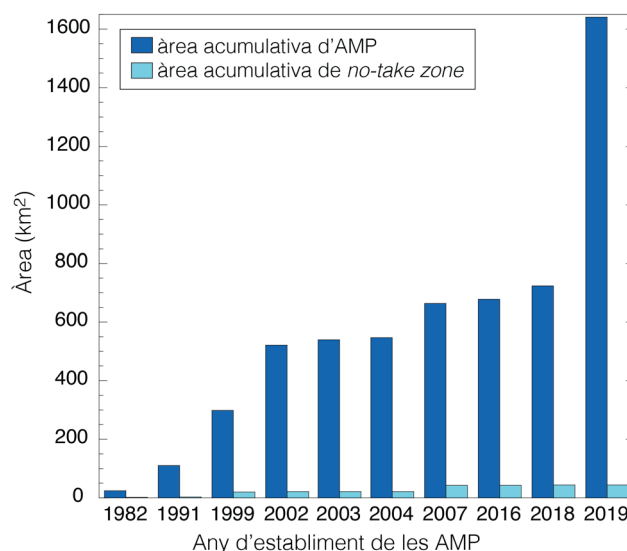
¹ Llei 7/2013 de Pesca a les Illes Balears.

De totes les figures de conservació esmentades, únicament el Parc Nacional de Cabrera i les reserves marines inclouen superfícies tancades totalment a la pesca, el que s'anomena reserva integral o no-take zone.

Quina ha estat l'evolució de les AMP a Balears?

Des del 1982, les AMP han acumulat una superfície total de 1642.7 km² (Taula 1). En aquest any 2019, l'àrea de reserves marines s'ha incrementat un 55.7 % (de 727.55 km² al 2018 a 1642.7 km² al 2019) producte de l'extensió del Parc Nacional de Cabrera amb 908 km² (Fig. 1, Taula 1). La superfície completament tancada a la pesca que conformen les reserves integrals o no-take zones, és de 45 km² (Taula 1).

Figura 2. Gràfic de barres indicant l'evolució en superfície acumulativa de les AMP i les àrees de reserves integrals o no-take zones.

Quina superfície es troba tancada a l'activitat pesquera?

Per posar en perspectiva les àrees totals protegides i el tipus d'activitat pesquera no permesa (*no-take zones*, pesca recreativa i submarina) (Taula 1), es presenten dades en referència a:

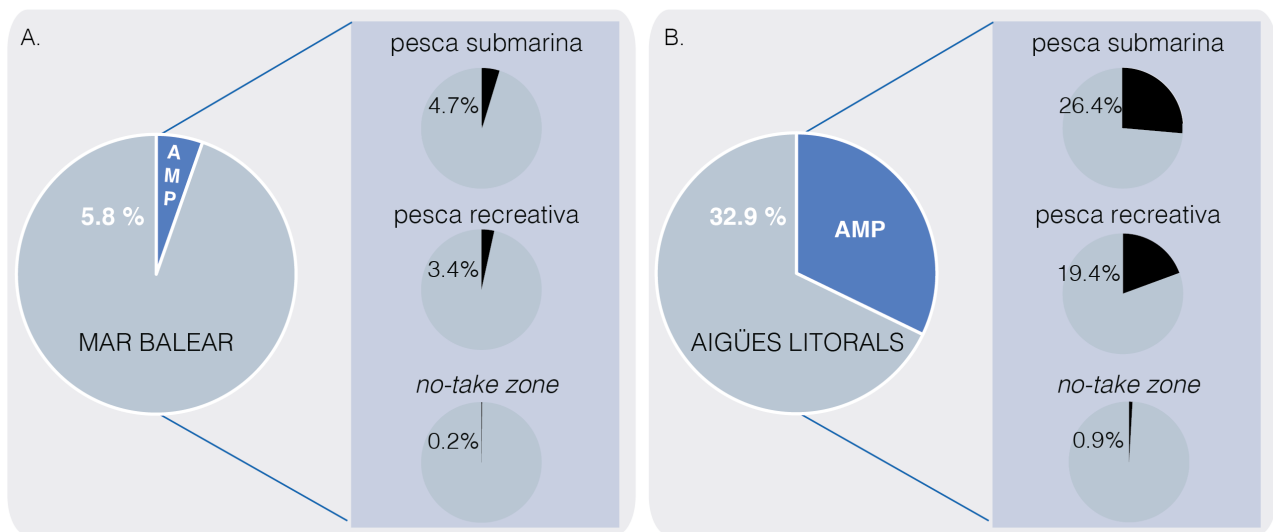
1. Mar Balear, contorn del promontori balear submergit fins a la isòbata de 1000 m de profunditat. Suposa una àrea total de 28.290 km² (Fig. 3A);
2. Aigües litorals, que estimem aproximadament en 5000 km² (Fig. 3B).

Els resultats mostren que l'àrea total protegida de les AMP considerades sumen 1642.7 km², el que suposa que un 5.8 % del mar Balear es troba sota algun tipus de protecció pesquera. Un 32.9 % respecte els 5000 km² de les aigües litorals.

Pel que fa a l'àrea tancada a la pesca submarina i recreativa, la pesca submarina es troba prohibida a 1321.62 km². Dins el mar Balear aquesta àrea suposa un 4.7 %; i un 26.4 % a la zona litoral. La superfície tancada a la pesca recreativa comprèn una àrea total de 972.03 km², equivalent a un 3.4 % d'àrea del mar Balear i un 19.4 % de les aigües litorals.

Finalment, l'àrea de *no-take zone* comprèn 44.8 km², és a dir, el 0.16 % del mar Balear i el 0.9 % de les aigües litorals es troben declarats com a *no-take zones* i estan tancats a totes les modalitats de pesca.

Figura 3. Descripció del tipus de restricció d'activitat pesquera (pesca submarina, pesca recreativa i *no-take zone*) referència a (A) al mar Balear = 28.290 km² i (B) les aigües litorals estimades ≈ 5000 km².

RESULTATS

- La superfície marina protegida de Balears ha augmentat gradualment en les últimes quatre dècades fins a un total de 1642.7 km². D'aquesta àrea, 44.8 km², equivalent a un 0.16 % del mar Balear, es troba tancat a la pesca.
- La superfície marina protegida s'ha duplicat de 727.55 km² el 2018 a 1642.7 km² el 2019.
- L'increment de l'àrea de les *no-take zones* ha passat de 2 km² a 44.8 km² en 40 anys.
- La velocitat de creixement de les AMP en 40 anys augmenta 37 vegades més que la de les *no-take zones*.
- La pesca submarina no està permesa en un 4.7 % del mar Balear (26.4 % d'aigües litorals).
- La pesca recreativa no està permesa en un 3.4 % del mar Balear (19.4 % de les aigües litorals).